



# INTEREŠU KONFLIKTA NOVĒRŠANA

VADLĪNIJAS VALSTS AMATPERSONĀM  
KAPITĀLSABIEDRĪBĀS UN OSTĀS

RĪGA 2008

Šis vadlīnijas palīdzēs jums izvairīties no interešu konflikta situācijām un ievērot likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” noteikumus.

Šis nav likuma izklāsts, bet gan skaidrojumi un ieteikumi, lai to labāk izprastu un precīzāk ievērotu likuma normas. Vadlīnijās nav skaidroti visi aizliegumi un ierobežojumi, kas noteikti likumā. Aplūkotas tikai būtiskākās problēmas un raksturīgākās izpausmes. Savā darbā amatpersonām vienmēr ir jārikojas saskaņā ar likuma normām, strīdīgās situācijās un nepieciešamības gadījumā ir jālūdz kompetentas amatpersonas palīdzība un bieži vien arī atļauja. Šeit arī apkopoti piemēri par izplatītākajām kļūdām, ko pieļauj valsts amatpersonas

Vadlīnijas sagatavojuši Sabiedriskās politikas centra „Providus” eksperti – Valts Kalniņš un Linda Austere Pasaules Bankas finansētā projekta ietvaros.

|  |           |
|--|-----------|
| <b>Interesešu konflikts un tā novēršana</b>                      | <b>4</b>  |
| KAS IR PERSONISKĀS UN MANTISKĀS INTERESES?                       | 4         |
| KĀDI IR INTEREŠU KONFLIKTA VEIDI UN TO PRAKTISKĀ NOZĪME?         | 5         |
| <b>Valsts amatpersonas amata savienošana</b>                     | <b>6</b>  |
| KAD AMATU SAVIENOŠANAS ATĻAUJA NAV NEPIECIEŠAMA?                 | 6         |
| KAD AMATU SAVIENOŠANAI IR NEPIECIEŠAMA RAKSTVEIDA ATĻAUJA?       | 9         |
| KĀ UN KAM JĀPIEPRASA ATĻAUJA?                                    | 10        |
| <b>Valsts amatpersonām noteiktie ierobežojumi</b>                | <b>12</b> |
| PAPILDU IENĀKUMI   | 12        |
| KOMERCDARBĪBA  | 13        |
| RĪCĪBA, KAS SKAR PAŠA, RADINIEKU VAI DARĪJUMU PARTNERU INTERESES | 15        |
| DĀVANAS  | 17        |
| ZIEDOJUMI  | 18        |
| INFORMĀCIJAS IZMANTOŠANA   | 20        |
| <b>Iestādes vadītāja speciālie pienākumi</b>                     | <b>21</b> |
| <b>Pienākums iesniegt valsts amatpersonas deklarācija</b>        | <b>23</b> |
| <b>Kur var gūt papildu informāciju?</b>                          | <b>24</b> |

## INTEREŠU KONFLIKTS UN TĀ NOVĒRŠANA

Darbība sabiedrības interesēs ir viens no valsts pārvaldes pamatprincipiem. Uzsverot katras valsts amatpersonas lomu šī principa īstenošanā, likums nosaka, ka, pildot valsts pārvaldes funkcijas, amatpersonai nav savu interešu (Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. panta trešā un ceturtā daļa).

Kļūstot par valsts amatpersonu, jūs iegūstat tiesības pieņemt citiem saistošus lēmumus, rīkoties ar valsts mantu vai naudu, kā arī konfidenciālu informāciju. Jūsu pienākums ir pildīt savus pienākumus, rīkojoties sabiedrības nevis savās personiskajās interesēs. Tomēr katra amatpersona var nonākt situācijā, kad, izmantojot savu dienesta stāvokli, tai ir iespēja īstenot kādus savus vai kādas tuvas personas mērķus. Šādas situācijas ir izaicinājums valsts amatpersonas spējai rīkoties taisnīgi un likumīgi.

Likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” (turpmāk tekstā Likums) normas attiecas uz situācijām, kurās, objektīvi raugoties, „savas intereses” var kļūt par šķērslī taisnīgam lēmumam. Ne visi Likuma regulētie gadījumi ir vienlīdz bīstami.



**NB ! Paturiet prātā, ka Likuma mērķis nav konstatēt un novērst interešu konflikta sekas, bet gan iespēju, ka šāda situācija varētu rasties.**

*Interešu konflikts ir „situācija, kurā valsts amatpersonai, pildot valsts amatpersonas amata pienākumus, jāpieņem lēmums vai jāpieņem lēmuma pieņemšanā, vai jāveic citas ar valsts amatpersonas amatu saistītas darbības, kas ietekmē vai var ietekmēt šīs valsts amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās intereses.” (Likuma 1.panta 5.punkts)*



**NB! Ja valsts amatpersona ir personiski ieinteresēta kādas darbības veikšanā, par to nekavējoties rakstveidā jāinformē augstāka amatpersona vai institūcija.**

## KAS IR PERSONISKĀS UN MANTISKĀS INTERESES?

**Personisku interesi** raksturo ieguvums, priekšrocība vai arī zaudējums, kas ne vienmēr ir saistīts ar mantiskām vērtībām. Personisks ieguvums var būt, piemēram, goda vai atzinības raksts, izmantojot amata pilnvaras, no datu bāzes atvieglotā ceļā iegūta informācija par sevi. Šis jēdziens aptver arī amatpersonas dalību sabiedriskās un profesionālās aktivitātēs – vēlmi atbalstīt sev simpatizējošu politisko spēku, mazināt kontroli pār sevi, saviem radniekiem vai darījumu partneriem.

**Mantiskas intereses** ir personisku interešu veids, kas saistīts ar nepārprotamu vai iespējamu mantisku ieguvumu vai zaudējumu. Šādas intereses avots var būt gan lietas un darījumi, piemēram, īpašumi vai valsts iepirkums, gan atalgojums, kas saņemts, piemēram, strādājot papildu darbu.

*Radinieks - tēvs, māte, vecāmāte, vekaistēvs, bērns, mazbērns, adoptētais, adoptētājs, brālis, māsa, pusmāsa, pusbrālis, laulātais.*

*(Likuma 1. panta 6. punkts)*

*Darījumu partneris — fiziskā vai juridiskā persona vai uz līguma pamata izveidota fizisko un juridisko personu apvienība, kas saskaņā ar likuma noteikumiem ir deklarējamās darījumu attiecībās ar valsts amatpersonu. (Likuma 1. panta 4. punkts)*

Interesešu konflikta situācija rodas tad, kad personiskas vai mantiskas intereses ietekmē vai var ietekmēt amatpersonas objektivitāti. Proti, kad objektīvi iespējams apšaubīt to, ka amatpersona darbojas sabiedrības nevis privātu interešu vadītā. Tātad likumā lietotais jēdziens “ietekme” attiecas uz amatpersonas rīcības cēloņiem un motivāciju, pieņemot konkrētu lēmumu.

## KĀDI IR INTEREŠU KONFLIKTA VEIDI UN TO PRAKTISKĀ NOZĪME?

**Šķietams interešu konflikts** ir situācija, kad vērotājam no malas, šķiet, ka amatpersona atrodas interešu konfliktā. Rodas iespaids, ka šī amatpersona nespēs objektīvi pieņemt kādu lēmumu vai godprātīgi veikt kādu darbu, lai gan faktiski tas tā nav. Šķietamam interešu konfliktam var būt tādas pašas sekas kā reālam interešu konfliktam. Tas tāpat var negatīvi ietekmēt uzticību amatpersonai un iestādei.

Piemēram, kādas valsts iestādes vadītājs un darbinieks ir radnieki. Kaut gan iestādes vadītājs ir atstādinājis sevi no jebkādu darbību veikšanas attiecībā uz šo darbinieku, vērotājam no malas var maldīgi šķist, ka darbinieks, pateicoties savi radniecībai, ir privilēģētā stāvoklī. Citā piemērā iestādes darbinieks ir iekļauts darba grupā, kas pieņem lēmumu par kāda konsultanta izvēli, kur viens no kandidātiem ir viņa bijušais kolēģis vai partijas biedrs. Pat ja abus situācijā iesaistītos vairs nevieno nekādas personiskas saites, no lēmuma pieņemšanas arī šajā gadījumā var atturēties, lai neradītu iespaidu, ka tas pieņemts interešu konflikta situācijā.

Lai noskaidrotu, vai esat šķietamā interešu konfliktā, jautājiet sev - vai personai, kurai nav zināmas konkrētās situācijas detaļas, varētu rasties iespaids, ka atrodaties interešu konfliktā? Šķietama interešu konflikta gadījumā informējiet augstāku amatpersonu vai kolēģus, vai arī atturieties no dalības lēmuma pieņemšanā.

**Potenciāls interešu konflikts** ir situācija, kad privātas intereses konkrētajā brīdī nav, bet ir ticams, ka nākotnē tās var parādīties saistībā ar amatpersonas veicamajiem uzdevumiem. Iedomājieties, ka jūsu vadītās iestādes darbs ir atkarīgs no kāda konkrēta aprīkojuma pieejamības, bet jūsu ģimenes loceklim pieder viens no nedaudzajiem uzņēmumiem, kas šo aprīkojumu ražo. Ņemot vērā nelielo konkurenci, pastāv liela iespēja, ka šis uzņēmums piedalīsies jūsu iestādes publiskā iepirkuma procedūrā.

Potenciāla interešu konflikta gadījumā ir ieteicams savlaicīgi informēt augstāku amatpersonu vai kolēģus, izvērtēt situāciju un nepieciešamības gadījumā atturēties no kādu pienākumu pildīšanas.

**Reāls interešu konflikts** nozīmē to, ka amatpersona faktiski atrodas interešu konflikta situācijā, proti, privātas intereses ietekmē amatpersonas lēmumus un rīcību, īstenojot tās amata pienākumus.



**NB! Pilnvaru veikšana reāla interešu konflikta situācijā ir likuma pārkāpums, un par to ir paredzēta atbildība.**

## VALSTS AMATPERSONAS AMATU SAVIENOŠAN

Valsts amatpersonas kapitālsabiedrībās un ostās var savienot savu amatu publiskajā pārvaldē ar citu darbu.

### KAD AMATU SAVIENOŠANAS ATĻAUJA NAV NEPIECIEŠAMA?

Amatu savienošanas atļauja nav nepieciešama, savienojot valsts amatpersonas amatu ar likumā norādītiem amatiem:

- amatiem, kurus amatpersona ieņem saskaņā ar likumu, Ministru kabineta noteikumiem un rīkojumiem;
- amatiem biedrībā vai nodibinājumā, politiskajā partijā, politisko partiju apvienībā vai reliģiskajā organizācijā;
- **tikai kapitālsabiedrību amatpersonām<sup>1</sup>** ar amatiem arodbiedrībā;
- pedagoga, zinātnieka, ārsta, profesionāla sportista un radošo darbu;
- dienestu Zemessardzē, ja likumā nav noteikts citādi;
- pilnvarojuma izpildi, uz kura pamata šī amatpersona rīkojas sava radnieka vārdā, ja tas nerada interešu konfliktu.



**NB!** Arī gadījumos, kad rakstveida atļauja amatu savienošanai nav nepieciešama, jāievēro, ka:

- **aizliegts veikt likumā uzticētos pienākumus situācijās, kuras skar amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskas vai mantiskas intereses;**
- **vairāku amatu apvienošana nerada tiesības nepienācīgi pildīt valsts amatpersonas tiešos pienākumus.**

### KAS IR PEDAGOGA DARBS?

Tas, vai konkrēts darbs ir uzskatāms par **pedagoga** darbu, ir jāvērtē katrā gadījumā individuāli, taču tā neiztrūkstošās pazīmes ir šādas:

- izglītojoša un audzinoša darbība, veicot izglītības procesu,
- darbu veic izglītības iestādē, t.i. iestādē, kuras viens no nodarbošanās veidiem ir izglītības programmu īstenošana,
- izglītības programma ir licencēta,
- pedagoga privātprakses gadījumā ir sertifikāts,
- amatpersonai, kas šo darbu veic, ir pedagoģiskā izglītība vai maģistra grāds.

<sup>1</sup>Valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību valžu un padomju locekļiem, kā arī tādu kapitālsabiedrību valžu locekļiem, kurās valsts vai pašvaldības daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopumā pārsniedz 50 procentus, un kapitālsabiedrību padomju locekļiem, kuri pārstāv Latvijas valsts vai pašvaldības intereses kapitālsabiedrībā (Likuma 7.panta piektā daļa).

|   |                                       |
|---|---------------------------------------|
| Darba piemērs   | Atbilstība pedagoga darbam            |
| Mācīšana izglītības iestādē                             | Vienmēr                               |
| Mācīšana vai kursu vadīšana<br>privātā komercsabiedrībā | Jāvērtē katru gadījumu<br>individuāli |
| Eksperta, konsultanta darbs                             | Pārsvarā nē                           |



**NB! Pedagoga darbs nav vienkārši jebkurš darbs, kuru veicot, cilvēkiem kaut ko māca vai sniedz ekspertīzi. Šaubu gadījumā ir jāvērtē pēc skaidrojuma Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā.**

## KAS IR RADOŠAIS DARBS?

**Radošais darbs** ir publicistiska, literāra vai mākslinieciska darbība, par kuru saņem autoratlīdzību vai honorāru. Radošais darbs ir:

- literāru, dramatisku, muzikālu un citu mākslas darbu izpildīšana,
- literatūras un mākslas kritika,
- skulptūras, gleznas, gravīras un karikatūras darināšana vai restaurēšana,
- mūzikas komponēšana,
- deja, dalība dramatiskajos darbos, kā arī režija vai vadība, ja šādas radošas aktivitātes veic citi<sup>2</sup>.

Interesu konflikta novēršanas likuma izpratnē nav būtiski, vai personai, kura nodarbojas ar radošu darbu, ir vai nav profesionālas izglītības. Izšķirošs ir konkrētās darbības raksturs.

|  |                                    |
|--|------------------------------------|
| Darba piemērs  | Atbilstība radošajam darbam        |
| Publicētas daiļliteratūras (romānu, dzejas)<br>radišana vai aktiera darbība teātrī | Vienmēr                            |
| Recenzijas rakstīšana  | Jāvērtē katru gadījumu individuāli |
| Tehniskas dokumentācijas izstrāde  | Pārsvarā nē                        |

<sup>2</sup> Ministru kabineta 2006.gada 18.apriļa noteikumu Nr.306 „Noteikumi par profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām un profesiju klasifikatora lietošanas un aktualizēšanas kārtību” 1.pielikums.

## KAS IR ZINĀTNIEKA DARBS?

Zinātnieka ētikas kodeksā noteikts: „Zinātnes pamatuzdevums ir pasaules izzināšana un jaunu patiesību atklāšana par parādībām un procesiem.”<sup>3</sup> **Zinātnieka darbs** KNAB līdzšinējā praksē tiek skaidrots, ņemot vērā Zinātniskās darbības likuma<sup>4</sup> noteikumus.

**Zinātnieks** šā likuma izpratnē ir „fiziskā persona, kura veic zinātnisko darbību un kura šajā likumā noteiktajā kārtībā ieguvusi zinātnisko kvalifikāciju.”

Savukārt **zinātniskā darbība** ir “radoša darbība, kas ietver zinātņi, pētniecību un inovācijas”. Proti, tā ir darbība, kuras mērķis ir ar zinātnes metodēm iegūtos faktus, teorijas un dabas likumus izmantot jaunu produktu, procesu un metožu radīšanā vai pilnveidošanā, kā arī jaunas zinātniskās, tehniskās, sociālās, kultūras vai citas jomas idejas, izstrādnes un tehnoloģijas iestrādāt produktā vai pakalpojumā.

Zinātniska darba mērķis ir tikai zinātniska darbība. Konsultāciju vai citāda rakstura skaidrojuma, analīzes vai palīdzības sniegšana savas specifiskas kompetences ietvaros šai nostādnei neatbilst.

| Darba piemērs   | Atbilstība zinātnieka darbam       |
|---|------------------------------------|
| Darbs zinātniskā institūcijā, ko veic persona, kurai ir zinātnes doktora grāds  | Vienmēr                            |
| Zinātniskā darbība zinātnisko projektu ietvaros, kurus vada personas ar doktora zinātnisko grādu (zinātnieks) un kurus realizē zinātniskās institūcijas, un kuros piedalās augstskolas studiju programmās studējošie. | Jāvērtē katru gadījumu individuāli |
| Ekspertīzes sniegšana vai kādas parādības vai procesa pētīšana, ko veic persona, kurai nav zinātniska grāda, ārpus zinātniskas vai izglītības iestādes  | Pārsvarā nē                        |

## PIEMĒRS

Valsts amatpersona noslēdza uzņēmuma līgumu uz nenoteiktu laiku. Saskaņā ar šo līgumu tā apņēmas piedalīties ekspertu komisijas darbā, veikt citu ekspertu atzinumu izpēti un piedalīties izvērtēšanas komisijas galīgā lēmuma pieņemšanā. Amatpersona nelūdza atļauju savienot minētos pienākumus ar tās darbu valsts institūcijā.

Izvērtējot lietas apstākļus, netika atbalstīts amatpersonas viedoklis, ka minētā darbība uzskatāma par zinātnisku darbu, jo prasot specifiskas zināšanas daudzās zinātniskās jomās. KNAB norādīja, ka minētās amatpersonas darbības neatbilst zinātniska darba definīcijai.



**NB! Arī tad, ja amatu savienošanai nav nepieciešama rakstveida atļauja, ieteicams informēt iestādes vadību par šāda darba vai amata esamību. Tas ļauj iestādes vadītājam izvairīties no tādu lēmumu pieņemšanas (piemēram, lietu vai uzdevumu sadalē), kas var netīši Jums radīt interešu konflikta situāciju.**

<sup>3</sup>Zinātnieka ētikas kodekss

<sup>4</sup>Zinātniskās darbības likums



## KAD AMATU SAVIENOŠANAI IR NEPIECIEŠAMA RAKSTVEIDA ATĻAUJA?

Amatpersona var savienot amatu valsts pārvaldē arī citos gadījumos, ja tas nerada interešu konfliktu un nav pretrunā ar amatpersonas profesionālās ētikas noteikumiem, vai nekaitē tiešo pienākumu izpildei.

| Ostas valdes locekļi un pārvaldnieki var savienot valsts amatpersonas amatu ar:                         | Valsts amatpersonas kapitālsabiedrībās var savienot amatu ar:   |
|---|---|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>citu amatu, uzņēmuma līguma vai pilnvarojuma izpildi.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>amatu kapitālsabiedrībā, kurā valsts vai pašvaldība ir dalībnieks, ja tas saistīts ar valsts vai pašvaldības interešu pārstāvēšanu šajā sabiedrībā,</li> <li>citu amatu valsts vai pašvaldības institūcijā.</li> </ul> |



**NB!** Šādos gadījumos amatu savienošana ir tiesiska tikai tad, ja:

- tā nerada interešu konfliktu un
- ir saņemta tās valsts amatpersonas vai koleģiālās institūcijas rakstveida atļauja, kura attiecīgo personu iecēlusi, ievēlējusi vai apstiprinājusi amatā.

### PIEMĒRS

Pašvaldības SIA valdes loceklis daudzu gadu garumā bija pilnvarots veikt mājas un zemes pārvaldnieka funkcijas. Savukārt uz citas pilnvaras pamata kārtoja jautājumus, kas saistīti ar nekustamo īpašumu kādā citā pilsētā, un veica šī īpašuma pārdošanu. Amatpersona neinformēja pašvaldības SIA valdi par to, ka pilda pilnvarojumus, kuru savienošana ar valdes locekļa amatu nav atļauta, par ko viņu sauca pie administratīvās atbildības.

Apsverot aizliegumu ieņemt amatu privātā kapitālsabiedrībā, jāatceras, ka par privātām ir uzskatāmas arī kapitālsabiedrības, kurās kapitāla daļas vai akcijas neatkarīgi no apjoma pieder:

- vairākām pašvaldībām,
- valstij un pašvaldībai,
- valstij vai pašvaldībai un citām personām (izņemot personāla akciju īpašniekus)<sup>5</sup>.



**NB!** Amatpersonas amata pienākumu apvienošana ar citu amata vai līguma izpildi var būt pretlikumīga arī tad, ja par to netiek saņemti ienākumi.

<sup>5</sup> Likuma „Par valsts un pašvaldību kapitāla daļām un kapitālsabiedrībām” 1.panta pirmās daļas 6.punkts

## KĀ UN KAM JĀPIEPRASA ATĻAUJA?

| Atļauja jāpieprasa...  |    | Situācija  | Piemērs  |
|--|----|--|--|
| Pirms iecelšanas, ievēlēšanas vai apstiprināšanas amatā                | JA | persona ieņem amatu vai pilda līgumu, ko var savienot ar valsts amatpersonas amatu tikai saņemot rakstveida atļauju            | Persona, kura vēlas kļūt par valsts amatpersonu, jau ieņem citu amatu  |
| Septiņu dienu laikā no valsts amatpersonas statusa noteikšanas dienas. |    | persona ieņem amatu, kam šī darba pildīšanas laikā tiek noteikts valsts amatpersonas statuss                                   | Amatu iekļauj valsts amatpersonu sarakstā  |
| Pirms amatu savienošanas uzsākšanas                                    |    | valsts amatpersona vēlas savienot savu amatu ar citu amatu vai līguma pildīšanu, kam saskaņā ar likumu ir nepieciešama atļauja | Valsts amatpersona vēlas strādāt arī papildus valsts amatpersonas amatā vai ieņemt amatu privātā institūcijā |



**NB! Amatu savienošana ir tiesiska tikai, ja ir izpildīti abi tiesību normā noteiktie nosacījumi: saņemta atļauja un, tāpat kā gadījumos, kad atļauja nav nepieciešama, nerodas interešu konflikta situācija.**

Atļauja amatu savienošanai jāpieprasa no tās institūcijas vai amatpersonas, kura jūs iecēlusi amatā. Piemēram, ostas valdes locekļi, kas ir ministrijas pārstāvji, šo atļauju pieprasa ministram, savukārt pašvaldības deputāti – pašvaldības domei vai padomei.



**NB! Amatu savienošanas atļauja ir jālūdz rakstveidā. Arī lēmums par atļaujas sniegšanu vai atteikumu jā sagatavo rakstveidā. Mutvārdu saziņai šajā situācijā nav juridiska spēka.**

Ja vēlaties savienot savu valsts amatpersonas amatu ar epizodiski veicamiem vienāda rakstura darbiem pie viena un tā paša darba devēja, to var darīt ar vienu atļauju, kas ir spēkā tik ilgi, kamēr nemainās apstākļi, kas bija pamatā lēmumam sniegt atļauju.

Gadījumos, kad ostas valdes locekļiem vai ostas pārvaldniekam, atļauts savienot amatus bez speciālas atļaujas pieprasīšanas, vai atļauja nav jāpieprasa no ostas valdes, ieteicams valdi informēt par papildu ieņemamajiem amatiem vai noslēgtajiem līgumiem. Līdzīgi vajadzētu rīkoties, piemēram, kapitālsabiedrību padomju locekļiem. Savlaicīga informēšana palīdz izvairīties no interešu konfliktu situācijām.

## ATĻAUJAS FORMA UN SATURS

Rakstveida atļaujas saņemšanai pirms amatu savienošanas nav tikai formāls raksturs, bet tā sevī ietver arī konkrētās amatu savienošanas risku izvērtējumu katrā individuālā gadījumā attiecībā uz katru konkrēto amatu un personu.

Iestādes vadītājs, saņemot lūgumu atļaut valsts amatpersonas amatu savienot ar citu amatu:

- noskaidro pēc būtības, kādu amatu vai darbu atļaujas pieprasītājs iecerējis uzņemties, un
- izvērtē, vai konkrētajā gadījumā amatu savienošana neradīs interešu konfliktu, nebūs pretrunā ar valsts amatpersonai saistošām ētikas normām un nekaitēs valsts amatpersonas tiešo pienākumu pildīšanai.
- lēmumu par atļaujas izsniegšanu vai atteikšanos izsniegt atļauju amatu savienošanai (uzņēmuma līguma vai pilnvarojuma izpildei) pieņem mēneša laikā un noformē kā administratīvu aktu.



**NB! Atļauja var tikt atcelta, ja mainās konkrētā gadījuma tiesiskie vai faktiskie apstākļi. Fakts, ka no mainās amatpersona, kura atļauju izsniegusi, pats par sevi nav pamats iepriekšējā vadītāja izsniegtās atļaujas atcelšanai.**

## TIESĪBAS APSTRĪDĒT ATTEIKUMU SAVIENOT AMATUS VAI IESTĀDES BEZDARBĪBU

Atteikums savienot amatus ir administratīvais akts. Administratīvā procesa likums paredz iespējas aizstāvēt savas tiesības, ja nepiekrītat šim lēmumam.

Atteikumu savienot amatus mēneša laikā apstrīd augstākā iestādē. Ja arī augstākas iestādes lēmums ir nelabvēlīgs, to mēneša laikā iespējams pārsūdzēt Administratīvajā tiesā, lūdzot tiesai atcelt nelabvēlīgo lēmumu un izdot labvēlīgu administratīvo aktu.

Ja augstākas iestādes nav vai tā ir Ministru kabinets, atteikumu mēneša laikā pārsūdz administratīvajā tiesā, lūdzot tiesai atcelt nelabvēlīgo lēmumu un izdot labvēlīgu administratīvo aktu.

Ja jūsu iesniegums netiek izskatīts likumā noteiktajā 30 dienu termiņā vai tiek ignorēts, iespējams viena gada laikā vērsties Administratīvajā tiesā ar lūgumu atzīt iestādes faktisko rīcību par prettiesisku. Tiesa šādā gadījumā uzliek iestādei par pienākumu izpildīt konkrētas darbības.

## VALSTS AMATPERSONĀM NOTEIKTIE IEROBEŽOJUMI

### PAPILDU IENĀKUMI

Valsts amatpersona var saņemt atalgojumu par citu amatu pienākumu vai līgumu pildīšanu, taču pastāv divi izņēmumi. Ienākumus nedrīkst gūt no::

- amata pienākumu un līgumu pildīšanas, kas valsts amatpersonai ir likumā aizliegta,
- komercsabiedrībām, kas reģistrētas beznodokļu vai zemu nodokļu valstīs un teritorijās saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem

Ja amatu savienošana ir notikusi, neievērojot Likuma prasības, tad prettiesiski gūtie ienākumi ir uzskatāmi par valstij nodarītiem zaudējumiem, kas var būt jāatlīdzina labprātīgi vai kuru atlīdzību var pieprasīt Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā.



**NB! Īpaši ierobežojumi attiecas uz amatpersonām, kamēr tās ir valsts vai pašvaldības kapitāla daļu turētāja pārstāvji kapitālsabiedrībās. Likums paredz, ka amatpersonai aizliegts:**

- saņemt mantiskus labumus, kas nav saistīti ar amata pienākumu pildīšanu,
- dāvanas no kapitālsabiedrībās vai tās amatpersonām, kā arī
- iegūt kapitāla daļas vai ieņemt amatus attiecīgajā kapitālsabiedrībās.

Šie ierobežojumi ir spēkā vēl trīs gadus pēc pienākumu pildīšanas beigām.

Diezgan izplatīti ir gadījumi, kad ienākumi gūti, pārkāpjot interešu konflikta novēršanas likuma normas, jo savlaicīgi vai arī vispār nav saņemta kompetentas valsts amatpersonas atļauja amatu savienošanai. Likuma izpratnē nav būtiski, vai ienākumu avots ir publiska, privāta, nevalstiska institūcija, vai privātpersona.

### PIEMĒRS

Sabiedrības ar ierobežotu atbildību, kurā kapitāla daļu turētāji bija divas pašvaldības un viena valsts institūcija, valdes locekle bija arī divu citu privātu kapitālsabiedrību, kur daļas piederēja tikai privātpersonām, direktore un valdes locekle. Vienā no šiem papildu amatiem viņa guva arī ienākumus. Tā kā amatu privātā kapitālsabiedrībā šī amatpersona ieņemt nedrīkstēja, arī attiecīgie ienākumi bija gūti prettiesiski. Ja konstatētu, ka amatu savienošana radījusi interešu konfliktu, nelikumīgi gūtos ienākumus varētu nākties atlīdzināt valstij.

## KOMERCDARBĪBA

Likuma normas izstrādātas tā, lai valsts amatpersona personiskas ieinteresētības dēļ neizmantotu savas amata pilnvaras par labu kādam komersantam, sagaidot no tā labvēlību nākotnē. Tāpēc divus gadus pēc attiecīgās valsts amatpersonas pienākumu beigšanas ir aizliegts gūt labumu ( mantu, daļību vai amatu) no komercsabiedrības, attiecībā uz kuru tā veikusi amata darbības.

## Komercdarbības ierobežojuma princips visām valsts amatpersonām

Valsts amatpersona veic darbības attiecībā uz komercsabiedrību



lestājas aizliegums gūt labumu no šīs komercsabiedrības



Aizliegums spēkā 2 gadus pēc attiecīgā amata atstāšanas



**NB! Valsts amatpersonai ir jārēķinās ar to, ka pēc valsts amatpersonas pienākumu pildīšanas beigām tā sastapsies ar ierobežojumiem strādāt sev pazīstamajā profesionālajā jomā.**

## KO APTVER AMATA DARBĪBAS JĒDZIENS?

Lai ierobežojums būtu spēkā, nepieciešams konstatēt, ka amatpersona ir:

- veikusi darbības situācijā, kad amata pienākumi liek rīkoties,
- atturējusies no rīcības un šī rīcība vai bezdarbība tieši skārusi kādas komercsabiedrības intereses.

Kapitālsabiedrību un ostu amatpersonu amata apraksts ietver vairākas vispārīgas funkcijas un uzdevumus, piemēram, kontroles pienākumu. Tomēr tikai fakts, ka amatpersona pilnvarota veikt abstraktas kontroles tiesības, nekļūst par pamatu komercdarbības ierobežojumam pēc amata atstāšanas. Nepieciešams, lai amatpersona būtu pieņēmusi konkrētus lēmumus, kas attiecas un skar konkrēta komersanta intereses.

| Vispārīga amata darbība   | Amata darbība, kas skar konkrētas intereses   |
|---|---|
| <p>Situācija: Brīvostas pārvaldniekam ir vispārīgs pienākums veikt kontroli par ostas maksas iekasēšanu un uzņēmumu darbības atbilstību noslēgtajiem līgumiem.</p> <p>Rīcība: Pārvaldnieks regulāri caurlūko dokumentus, lai pārlicinātos par saistību izpildi, bet neietekmē konkrētu komersantu intereses ostā.</p> | <p>Situācija: Ostas maksa nav tikusi samaksāta.</p> <p>Rīcība: Pārvaldniekam jāveic darbības, kas nodrošina saistību izpildi.<br/>vai<br/>Bezdarbība: Pārvaldnieks zināja vai viņam objektīvi bija jāzina par kavējumu, tomēr viņš nerīkojās.</p> |



**NB!** Aizliegums gūt labumu no komercsabiedrības, attiecībā uz kuru veiktas amata darbības, ir spēkā neatkarīgi no tā, cik objektīvi amatpersona pildījusi savus uzdevumus. Laikā, kad persona pildīja valsts amatpersonas pienākumus, reāla interešu konflikta varēja arī nebūt.

## PIEMĒRS

Kādas valsts iestādes vadītājs, beidzot pildīt valsts amatpersonas pienākumus, pēc dažām dienām stājās darbā akciju sabiedrībā, kas darbojas iestādes pārbaudāmajā jomā. KNAB konstatēja, ka, pildot iestādes vadītāja pienākumus, amatpersona veica sertifikāciju un vēl vairākas citas pārbaudes šajā kapitālsabiedrībā. Tādējādi viņš drīkstēja stāties darba attiecībās ar šo komersantu ne ātrāk kā divus gadus pēc amatpersonas amata pienākumu pildīšanas beigām. Personu sauca pie administratīvās atbildības, un tai civiltiesiskā kārtībā bija jāatlīdzina valstij kapitālsabiedrībā saņemtais atalgojums.

## SPECIĀLS IEROBEŽOJUMS KAPITĀLSABIEDRĪBU PADOMES VAI VALDES LOCEKĻIEM

Uz valsts vai pašvaldības kapitālsabiedrības padomes vai valdes locekļiem attiecas vēl viens speciāls komercdarbības ierobežojums. Viņi nedrīkst gūt ienākumus no komersantiem, kuri no attiecīgās kapitālsabiedrības saņem pasūtījumus par iepirkumiem valsts vai pašvaldības vajadzībām.

Šis ierobežojums nav spēkā, ja ir izpildīts viens no diviem nosacījumiem:

- papildu ienākumi ir no amata atalgojuma kapitālsabiedrībā, kurā valsts vai pašvaldības daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopumā pārsniedz 50 procentus.
- pasūtījumu piešķir atklāta konkursa rezultātā un amatpersona nevada institūciju, kura izziņojusi atklātu konkursu, vai nav iecēlusi amatā / tās pakļautībā nav kāds no iepirkuma komisijas locekļiem.

Valsts amatpersonai piederošs uzņēmums citādi kā atklāta konkursa ceļā (cenu aptauja, slēgts konkurss u.t.t.) nedrīkst iegūt publiskā iepirkuma pasūtījumu tajā kapitālsabiedrībā, kurā valsts amatpersona ieņem amatu. Nav nozīme tam, ka pati amatpersona nav bijusi saistīta ar iepirkuma veikšanu, ka arī ne reāli, ne šķietami nav ietekmējusi iepirkuma gaitu. Lai konstatētu amatpersonas pārkāpumu pietiek ar tās dalību uzņēmumā, nevis konkrētiem lēmumiem.



**NB!** Par šādu situāciju nekavējoties jāinformē iestādes vadītājs.

## RĪCĪBA, KAS SKAR PAŠA, RADINIEKU VAI DARĪJUMU PARTNERU INTERESES

Valsts amatpersonai, īstenojot amata pienākumus, ir jārikojas tā, lai neradītu šaubas par tās objektivitāti un rīcību sabiedrības interesēs. Amatpersonas nedrīkst pieņemt lēmumus vai veikt citas amata darbības, kas skar viņu pašu, radnieku vai darījumu partneru intereses.

Likums nenošķir šīs intereses pēc nozīmīguma vai to saskanīguma ar institūcijas pieņemto praksi. Tātad ierobežojums attiecas arī uz šķietami maznozīmīgām (piem., attiecībā uz pavisam nelielām naudas summām) vai ierastām darbībām, kuras pašas par sevi nevarētu izraisīt iebildumus. Piemēram, sev vai radniekam piešķirta prēmija par visu atzītiem ļoti labiem sasniegumiem, kuras apmērs ir līdzvērtīgs ar līdz šim pieņemto praksi.

## VAI RADINIEKI VAR STRĀDĀT VIENĀ UN TAJĀ PAŠĀ IESTĀDĒ?

Likums neaizliedz vienā iestādē strādāt radniekiem neatkarīgi no radniecības tuvuma, tomēr pieprasa savlaicīgu rīcību, lai novērstu interešu konflikta situācijas. Šis ierobežojums vistiešāk skar institūciju vadītājus.

Iestādes vadītājs nedrīkst veikt darbības, kurās ieinteresēts tā radnieks. Piemēram, veikt uzraudzības, kontroles un sodīšanas funkciju, izdot administratīvos aktus, vai pieņemt citus lēmumus, kas skar tās radnieku vai pašas amatpersonas materiālas vai personiskas intereses.



**NB! Ja iestādē strādā iestādes vadītāja radnieks, pieņemams risinājums ir augstāk stāvošas amatpersonas vai koleģiālas institūcijas rīkojums, kas nosaka radnieka padotību citai amatpersonai.**

Iestādes vadītāja bezdarbība, pieļaujot, ka padotās amatpersonas pārkāpj likumā noteiktos ierobežojumus un aizliegumus, un ja par šiem pārkāpumiem neziņo, ir likuma pārkāpums.

## PIENĀKUMS INFORMĒT PAR PERSONĪGU IEINTERESĒTĪBU

Lai izšķirtos par to, vai konkrētā gadījumā personiska, mantiska vai nemantiska ieinteresētība var ietekmēt jūsu lēmuma objektivitāti un nonākt pretrunā ar likumu, apsveriet vismaz sekojošo:

- Vai jūs, jūsu radnieks vai darījuma partneris var gūt/gūs labumu vai var ciest/cietīs zaudējumu no jūsu pieņemtā lēmuma? Vai tas iespējams pārredzamā nākotnē?
- Vai esat personiski, profesionāli vai finansiāli saistīts ar personu vai organizāciju, kuru skar jūsu lēmums?
- Vai ārpus amatpersonas pienākumu pildīšanas, esat iesaistījies tā jautājuma risināšanā, par kuru jums jāpieņem konkrētais lēmums? Minētais attiecas gan uz pilsoniskās nostājas aktīvu paušanu, gan komercdarbību.
- Vai esat saņēmis dāvanu vai kādu citu labumu no personas/organizācijas, par kuru tiek pieņemts lēmums?
- Vai jums ir kādi personiski vai profesionāli ieskati vai aizspriedumi, kurus zinot, neiesaistīts un objektīvs vērotājs pieņemtu, ka jūsu lēmums nebūs objektīvs?



**NB! Par jūsu, jūsu radnieku vai darījumu partneru mantisko vai citu personisko ieinteresētību kādas amata darbības veikšanā, nekavejoties rakstveidā jāinformē iestādes vadītājs.**

Gadījumā, ja personisku ieinteresētību konstatē koleģiālas institūcijas amatpersona, ieraksts sēdes protokolā par atteikšanos piedalīties konkrēta lēmuma pieņemšanā nav pietiekams. Paziņojums jānoformē kā atsevišķs dokuments.

## IEŅĀKUMI, KAS GŪTI INTEREŠU KONFLIKTA SITUĀCIJĀ

Ja amatpersona, pieņemot lēmumus, kas skar tās vai tās radnieku intereses, ir guvusi ienākumus un mantiskus labumus, šādi gūtie ienākumi ir uzskatāmi par valstij nodarītiem zaudējumiem. Tos var būt jāatlīdzina labprātīgi, vai arī atlīdzināšanu var pieprasīt valsts Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Šie noteikumi attiecas uz nereti sastopamām situācijām, kad iestāžu vadītāji paši sev nosaka piemaksas vai prēmijas, vai piedalās tādu jautājumu izlemšanā, kas tieši skar to privātas intereses.

### PIEMĒRS

Pašvaldības akciju sabiedrības valdes loceklis piedalījās iepirkumu komisijā konkursā par teritorijas ikdienas uzkopšanas darbu veikšanu. Konkursā uzvarēja pilnsabiedrība, kuras īpašnieks bija šī paša valdes locekļa dēls. Valdes loceklis balsoja par atklātā konkursa uzvarētāja noteikšanu un neiesniedza valdei rakstveidā informāciju, ka viņš ir personiski un mantiski ieinteresēts izskatāmajā jautājumā.



## DĀVANAS

Valsts amatpersonām dāvanas pieņemšana ir saistīta ar būtisku korupcijas risku, tādēļ Likums detalizēti regulē to, kādas dāvanas valsts amatpersonas var pieņemt un izmantot.

Interesešu konflikta novēršanas likuma izpratnē dāvana ir gan mantiska, gan citāda rakstura labums, piemēram, tiesības, pakalpojumi, konkrētajai amatpersonai piešķirta īpaša atlaide vai atvieglojums, kas nav pieejams citiem.

Likums aplūko divu veidu situācijas:

- gadījumus, kad amatpersona saņem dāvanas, pildot valsts amatpersonas pienākumus;
- gadījumus, kad dāvanu pasniedz ārpus vai nesaistīti ar amatpersonas pienākumu pildīšanu.

### DĀVANU PIEŅEMŠANA, PILDOT VALSTS AMATPERSONAS PIENĀKUMUS

Amatpersona drīkst pieņemt dāvanas oficiālu vai darba vīzišu laikā un tad, kad tā pārstāv institūciju valsts svētkos un atceres dienās. Bet ikviens šāds dāvinājums ir konkrētās valsts institūcijas īpašums.



**NB! Vienīgais gadījums, kad valsts amatpersona, pildot amata pienākumus, var pieņemt dāvanu un paturēt to savā īpašumā bez izpirkšanas, ir tad, ja dāvanu pasniedz tā institūcija, kurā amatpersona pilda savus amata pienākumus.**

### DĀVANU PIEŅEMŠANA ĀRPUS VALSTS AMATPERSONAS PIENĀKUMU PILDĪŠANAS

Ārpus amata pienākumu īstenošanas dāvanas drīkst pieņemt gan no radniekiem, gan citām personām. Tomēr, lai novērstu interesešu konfliktu vai korupcijas risku, likumā ietverts ierobežojums veikt amata funkcijas attiecībā uz dāvinātājiem.

- Amatpersona nedrīkst pieņemt dāvanu, ja divu gadu laikā **pirms dāvināšanas** tā ir īstenojusi ar amata pienākumiem saistītas funkcijas attiecībā uz dāvinātāju.
- Amatpersona nedrīkst veikt amata pienākumus attiecībā uz dāvinātāju divu gadu laikā **pēc dāvanas pieņemšanas**.

Raksturojot amata pienākumu īstenošanu, likums min: administratīvo aktu sagatavošanu un izdošanu, uzraudzības, kontroles, izziņas vai sodīšanas funkcijas veikšanu, līgumu slēgšanu vai citas ar amata pienākumu pildīšanu saistītas darbības. Šo darbību saturu var noskaidrot ielūkojoties amatpersonas amata aprakstā.

## LABUMI, KO NEUZSKATA PAR DĀVANĀM

Virkne labumu atbilst vispārīgajai izpratnei par dāvanu, taču likumā ir noteikti kā izņēmumi. Dāvanu pieņemšanas ierobežojumi neattiecas uz:

- ziediem;
- suvenīriem, grāmatām vai reprezentācijas priekšmetiem, ja no vienas personas gada laikā saņemto suvenīru, grāmatu vai reprezentācijas priekšmetu kopējā vērtība naudas izteiksmē nepārsniedz vienas minimālās mēnešalgas apmēru;
- apbalvojumiem, balvām vai godalgām, kuru pasniegšana paredzēta ārējos normatīvajos aktos;
- jebkuriem labumiem un garantijām, ko valsts amatpersonai, pildot amata pienākumus, normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nodrošina valsts vai pašvaldības institūcija, kurā attiecīgā persona pilda amata pienākumus;
- pakalpojumiem un dažāda veida atļaidēm, ko piedāvā komercsabiedrības, individuālie komersanti, kā arī zemnieku un zvejnieku saimniecības un kas ir publiski pieejamas.

## ZIEDOJUMI

### KAS IR ZIEDOJUMS?

Ziedojums ir finanšu līdzekļu, preces vai pakalpojumu bezatlīdzības atvēlēšana (nodošana) noteiktiem mērķiem.

Likums attiecas uz ziedojumiem, kurus amatpersona:

- pieņem kā privātpersona, sev vai saviem ģimenes locekļiem,
- pieņem publiskām vajadzībām, piemēram, tās vadītās iestādes darbības nodrošināšanai,
- pieprasa (vāc) citas juridiskas personas, piemēram, sabiedriskās organizācijas darbības nodrošināšanai.

### ZIEDOJUMS INSTITŪCIJAI

Valsts institūcija var saņemt ziedojumu un mantisku palīdzību, bet ir jāizpilda Likuma prasības.

Pirmkārt, šādi ziedojumi izlietojami publiskām, proti, visas iestādes vajadzībām. Visbiežāk šāds ziedojums ir tehniska rakstura palīdzība, piemēram, palīdzot atjaunot iestādes autoparku, vai tehnoloģisko nodrošinājumu. Šāds ziedojums var būt arī iespēja izmantot kādu pakalpojumu: piemēram, apdrošināšanu, bezmaksas telpas vai mācību kursu.

Otrkārt, ziedojumu saņemšana iespējama tikai tad, ja izpildīti visi Likumā ietvertie priekšnoteikumi:

- šāda palīdzība neietekmē lēmuma pieņemšanu attiecībā uz ziedotāju. Proti, ziedotājs ir „neiesaistīta trešā persona”,
- pirms ziedojuma pieņemšanas ir saņemta augstākas amatpersonas vai koleģiālas institūcijas rakstveida atļauja,
- amatpersonai vai institūcijai, kas šādu atļauju sniegusi, vēl divus gadus pēc ziedojuma vai mantiskās palīdzības pieņemšanas aizliegts pieņemt jebkārus lēmumus attiecībā uz ziedotāju.



**NB! Ziedojums nedrīkst veicināt valsts amatpersonas nokļūšanu interešu konflikta situācijā. Gan iestādes vadītājam, gan citai amatpersonai ir ieteicams analizēt arī iespējami problemātiskas situācijas nākotnē, kad ziedojumu pieņemšanas rezultātā institūcija zaudētu spēju veikt likumā noteiktas darbības attiecībā uz ziedotāju!**

## ZIEDOJUMS AMATPERSONAI VAI TĀS RADINIEKAM

Ja neskaita ziedojumus publiskai institūcijai, valsts amatpersonai aizliegts gan tieši, gan ar citu personu starpniecību pieprasīt vai pieņemt ziedojumus, kā arī jebkādā citā veidā piedalīties to vākšanā.

| Ziedojums                                     | Aizliegums piemērojams  | Izņēmumi   |
|---|---|--|
| Amatpersonas vai tās radnieku vajadzībām      | Visos gadījumos   | Gadījumi, kad tas nepieciešams smagas slimības ārstēšanai  |
| Citu fizisko vai juridisko personu vajadzībām | Ja amatpersona vai tās radnieki: <ul style="list-style-type: none"> <li>• gūst</li> <li>• ir guvuši jebkāda veida ienākumus no minētajām personām</li> </ul>                      | Ienākumi ir no kapitāla daļām kapitālsabiedrībās, ja minētās daļas lielums nepārsniedz vienu procentu no attiecīgās kapitālsabiedrības kapitāla. |
| Komersantu vajadzībām                         | Ja amatpersona/i vai tās radnieks/-am <ul style="list-style-type: none"> <li>• ir komersanta revīzijas institūcijas loceklis</li> <li>• pieder vairāk nekā 1% kapitāla</li> </ul> | Izņēmumu nav   |

Valsts amatpersonai nav ierobežojumu kļūt par sabiedriskas vai profesionālas organizācijas vai politiskas partijas biedru un aktīvi iesaistīties tās darbībā. Tomēr likums ierobežo iespēju līdzdarboties ziedojumu vākšanā un izlietošanā. Amatpersonai ir aizliegts pieprasīt vai saņemt ziedojumus vai dāvanas sabiedriskas organizācijas vārdā, ja tie nav paredzēti organizācijas darbības nodrošināšanai un mērķu īstenošanai.

Pat tad, ja organizācijas statūti to pieļauj, tās saņemtie ziedojumi nevar tikt izmantoti biedru personisku vajadzību apmierināšanai, piemēram, kā papildu atlīdzība vai pabalsts. Šādos gadījumos var rasties aizdomas, ka valsts amatpersona ar sabiedriskas organizācijas starpniecību saņem tai nepienākošos labumus vai priekšrocības apmaiņā pret rīcību, kas ir pretrunā ar dienesta interesēm.

## INFORMĀCIJAS IZMANTOŠANA

Informāciju, kas amatpersonai pieejama saistībā ar tās amata pienākumu īstenošanu, aizliegts izmantot mērķiem, kas nav saistīti ar konkrētā uzdevuma veikšanu. Šāda informācija ir gan dokumenti, gan ziņas elektroniskā formā, tostarp ziņas, kas iekļautas iestādē pieejamās datu bāzēs.

Būtiska ir amatpersonas rīcība, nevis motivācija. Proti, aizliegums ir spēkā neatkarīgi no amatpersonas nodoma. Arī tad, ja informācijas izmantošanas mērķis subjektīvi šķiet valsts interesēm atbilstošs.

## IESTĀDES VADĪTĀJA SPECIĀLIE PIENĀKUMI

Vadītājam parasti ir vispilnīgākā informācija par institūcijas darbību, tās darbiniekiem un apstākļiem, kas varētu kaitēt institūcijas funkciju veikšanai.

Kādi ir iestādes/ struktūrvienības vadītāja speciālie pienākumi interešu konflikta kontrolē?

- Nepieļaut institūcijā strādājošo nonākšanu interešu konfliktā,
- Ja kāda amatpersonai ir interešu konflikta situācijā, ar rakstveida rīkojumu nodot funkcijas vai uzdevumu citai amatpersonai,
- Nekavējoties informēt KNAB par konstatētajiem likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” pārkāpumiem.

Ja vadītājam ir aizdomas par padotā interešu konfliktu:

- risina situāciju institūcijas iekšienē – iztaujā iesaistītos, nodod uzdevumus citai amatpersonai, ierosina dienesta pārbaudi;
- ja atklāts interešu konflikta novēršanas likuma pārkāpums, jāziņo KNAB.

Lai kontrolētu interešu konfliktus, papildus citiem avotiem vadītājs var iegūt informāciju par padotajām valsts amatpersonām:

- no valsts amatpersonas deklarāciju publiski pieejamās daļas;
- no pašām valsts amatpersonām, jo tām ir pienākums rakstveidā sniegt informāciju par ieinteresētību kādas darbības veikšanā.

Turklāt vadītāja pienākumos ir nodrošināt, lai tiktu sastādīti un iesniegti Valsts ieņēmumu dienestā valsts amatpersonu saraksti un to grozījumi.



**NB! Likumā nav izsmeļoši uzskaitīti visi valsts amatpersonu amati. Tāpēc institūcijas vadītājam, sastādot valsts amatpersonu sarakstu, ir pēc būtības jāizvērtē, vai tas, ko darbinieks faktiski, nevis tikai saskaņā ar darba aprakstu vai citu dokumentu, dara, atbilst valsts amatpersonas statusam.**

**KĀDAS PRASĪBAS JĀIEVĒRO, NOFORMĒJOT ATĻAUJU  
VAI ATTEIKUMU SAVIENOT AMATUS?**

Gan atļauja savienot valsts amatpersonas amatu ar citu darbu, līguma vai pilnvarojuma izpildi, gan aizliegums savienot amatus ir administratīvais akts. Tas jāpieņem un jānoformē Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā, norādot lēmuma pamatojumu:

- vai amatu (uzņēmuma līguma vai pilnvarojuma izpildes) savienošana neradīs interešu konfliktu,
- nebūs pretrunā ar valsts amatpersonai saistošām ētikas normām un
- nekaitēs valsts amatpersonas tiešo pienākumu pildīšanai.



**NB!** Lai arī obligāta prasība šādu lēmumu noformēt kā administratīvu aktu likumā noteikta salīdzinoši nesēn (kopš 2007. gada jūnija), ieteicams caurlūkot arī iepriekš pieņemtos lēmumus, noformējot tos atbilstoši likuma prasībām.

## PIENĀKUMS IESNIEGT VALSTS AMATPERSONAS DEKLARĀCIJU

Valsts amatpersonai ir pienākums iesniegt Valsts ieņēmumu dienestā pilnīgi un patiesi aizpildītas deklarācijas. Iesniežot deklarācijas, ir jāievēro likumā noteiktie termiņi.

Gan deklarācijas nokavēta iesniegšana, gan nepatiesu un nepilnīgu ziņu norādīšana deklarācijā ir administratīvi sodāms pārkāpums.

### DEKLARĀCIJU VEIDI UN IESNIEGŠANAS TERMIŅŠ

Valsts policijas amatpersonām ir pienākums iesniegt šādas deklarācijas:

| Deklarācijas veids  | Iesniegšanas termiņš   | Nav jāiesniedz  |
|---|--|---|
| Deklarācija, kuru iesniedz, stājoties amatā                 | Mēneša laikā pēc iecelšanas, ievēlēšanas vai apstiprināšanas amatā vai pēc iekļaušanas valsts amatpersonu sarakstā | <ul style="list-style-type: none"> <li>ja personai jau bija valsts amatpersonas statuss</li> </ul>  |
| Kārtējā gada deklarācija                                    | Ik gadu līdz 1. aprīlim  |   |
| Deklarācija, kuru iesniedz, beidzot pildīt amata pienākumus | Mēneša laikā no amata pildīšanas pēdējās dienas  | <ul style="list-style-type: none"> <li>ja amats ieņemts mazāk nekā 3 mēnešus vai</li> <li>ja turpina pildīt citu valsts amatpersonas amatu</li> </ul> |

### DEKLARĀCIJU IESNIEGŠANAS FORMAS: ELEKTRONISKI VAI RAKSTVEIDĀ

**Rakstveida deklarācijas** iesniedzamas VID teritoriālo iestāžu Korupcijas novēršanas kontroles daļās pēc personas pieraksta vietas vai deklarētās dzīvesvietas adreses.

**Elektroniskās deklarācijas** iespējams iesniegt, izmantojot VID interneta mājas lapu. Plašāka informācija par elektroniskās deklarēšanas kārtību ir pieejama, ielūkojoties: <http://www.vid.gov.lv> (sadaļa „Elektroniskā deklarēšana”), vai sazinoties ar VID teritoriālās iestādes Korupcijas novēršanas kontroles daļu.

## KUR VAR GŪT PAPILDU INFORMĀCIJU?

**Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs** ir izstrādājis virkni Likuma normu skaidrojumu, kas pieejami mājas lapā: <http://www.knab.gov.lv> > Izglītošana > Likuma normu skaidrojumi

Jūs varat vērsties Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā ar jautājumiem par korupcijas un interešu konfliktu novēršanu:

- Tālrunis: **67356161**
- Bezmaksas uzticības tālrunis: **80002070**
- E-pasts: **knab@knab.gov.lv**

Jautājumus ir iespējams uzdot KNAB mājas lapā: <http://www.knab.gov.lv> > Izglītošana > Uzdod jautājumu. Node-rīgu informāciju varat iegūt arī KNAB speciālistu sagatavotajās atbildēs uz citu amatpersonu uzdotajiem jautājumiem mājas lapā.

Ja vēlaties pārbaudīt savas zināšanas par korupcijas un interešu konflikta novēršanu, aizpildiet testu KNAB mājas lapā. [www.knab.gov.lv](http://www.knab.gov.lv) > Izglītošana > Testi